

Sentiment za federalno pomoč narašča

Zahtevajo, da kongres dovoli večjo vsoto za nasičevanje ljudi. Glasovi o tragični situaciji izrom dežele

Washington. — "Predno se kongres razide, mora nekaj storiti za ublažitev bede," je sentiment, ki počasi prodira tudi trdo kožo oficelnega Washingtona. Do tega prepričanja so prišli celo nekateri senatorji, ki so glasovali proti LaFollette-Costiganovi predlogi.

Med temi je tudi senator George iz Georgije, ki je v intervjuju rekel poročevalcu "Laborja", političnega glasila železničarjev, da je "prišel do definitivnega zaključka, da se kongres ne sme raziti prej, da sprejme kakšen načrt za zadostno pomoč — nekaj sličnega kot je bila LaFollette-Costiganova predloga.

"O podrobnostih načrta nisem še gotov. Mislím pa, da bo najboljše pomagati mestnim in državnim vladam. To so seveda detajli. Glavna stvar je, da kongres nekaj stori, predno se razide."

Za naraščanje tega sentimenta so izključno odgovorna poročila, ki jih kongresniki in senatorji prejemaajo od doma nanašajoč se na tragično pomanjkanje in stradanje. Iz vseh mest in krajev so klici in zahteve po zvezni pomoči vedno glasnejše in tem glasovom se bodo končno morali podati tudi v Washingtonu. Senatorji Wagner iz New Yorka in Costigan iz Colorada sta z dovoljenjem zbornice zanesla v senatni zapisnik članek iz revije "Survey", ki se nanaša na situacijo 37 najvišjih mest v deželi. Razmere so povsod tragične in prehaajo v obupnost.

"Veliki pomočni skladi, ki so bili zbrani v New Yorku, Chicagu in Philadelphiji, ne morejo vzdržati velikih zahtev v teh centrih industrijske dislokacije. Popoln krah je nezogiben. Zmotno mišljenje, da so privatne akcije kos situaciji, stoji razglašeno pred vsemi.

"Nobena racionalna oseba ne more ostati slepa napram bodočnosti. Poletje teh razmer ne bo dosti izpremenilo. Prihodnja zima bo še slabša, ne boljša. Kljub temu pa je kongres gluh, legislatura slepa, mestne in okrajne vlade pa temporizirajo z malimi apropiacijami. Nikjer ni niti enega dokaza za razumevanje situacije, ki je pred nami, še manj pa priprave za njeno reševanje."

Samo v New Yorku je po zadnjih "Surveyja" 1.160.000 oseb v pomanjkanju. Od teh pa le dve tretjini dobivata nekaj pomoči in ako ne pride "Miklavž" od nekod z veliko denarnico, bo s prihodom junija še ta podpora prenehala. Enako je v Chicagu, Philadelphiji in drugih mestih. Detroitu je Wall Street odredel kredit valed "nebalanciranega budžeta".

Kaj bo storil kongres za od pomoči tej situaciji, je sedaj nemogoče reči. Za "nekaj se mora storiti" delujejo razni senatorji in skupine. Kaj bo ta "nekaj", je še misterij. Costigan in LaFollette agitirata za svoj načrt javnih del in direktno zvezno podporo.

"Nikakor ne morem videti, kako naj gredo člani kongresa pred svoje volilce, ako se ničesar ne stori za ljudi, ki so prišli v pomanjkanje valed brezposelnosti," je rekel senator Wheeler iz Montane.

"Mi smo poskrbeli za bankirje, za železnice in skoraj vse druge — le za lačne moše, žene in otroke ni bilo ničesar storjenega..."

"Ako se kongres razide, ne da bi rešil ta problem, tedaj bo to velika nesreča za deželo," je ko mentiral senator Neeley iz West

PROSLAVE DELAVSKEGA PRAZNIKA V MOSKVI

Dva milijona delavcev, kmetov in vojakov v pohodu. Govorniki so poudarjali, da je Sovjetska unija zaščitnica svetovnega mira. Vorošilov otvoril manifestacije

Moskva, 2. maja. — Unija sovjetskih socialističnih republik je včeraj na imponanten način proslavila mednarodni delavski praznik. V vseh mestih ogromne Rusije so vihrale rdeče zastave raz javnih poslopj, govorniki pa so v navdušenih besedah poudarjali silo proletariata.

Največje proslave so bile v Moskvi. Pohoda mimo Lenineve grobnice, na kateri je bil napravljen oder, kjer so stali voditelji Rusije, se je udeležilo krog dva milijona delavcev, kmetov in vojakov. "Vojaki so nosili nove uniforme, godbe so igrale, iz grli ogromne človeške mase pa so se glasile delavske pesmi.

V. M. Vorošilov, komisar armade in mornarice, je formalno otvoril proslave z govorom pred vojniki moskovske garnizije. V svojem govoru je naglašal, da je sovjetska armada zaščitnica svetovnega mira. Dotaknil se je nenapadnih ciljev rdeče armade in omenil situacijo na Daljnem vzhodu, "kjer so nas skušali provocirati, toda naši človeki so dovolj močni in se ne dajo zapejati z izživljanjem."

Največje manifestacije so se vršile na rdečem trgu, kjer se nahajajo Lenina grobnica. Tam so stali na visokem odru visoki sovjetski uradniki, med temi Joseph Stalin, generalni tajnik komunistične stranke in diktator Sovjetske unije.

Slikovite ceremonije so pričele ob 8. dopoldne, ko je moskovska garnizija prisegla zvestobo Vorošilovu in sovjetskemu režimu, nakar se je otvoril pohod. Vorošilov je stopil s svojega konja in se pridružil ostalim uradnikom na odru. 50.000 vojakov je tvorilo prve vrste pohoda, za njimi so pa šle ogromne množice delavcev in kmetov.

Demonstracije so se razlikovale od onih v prejšnjih letih v tem, da je bil bolj viden napredek v vojni mašineriji. Nad glavami množice je brnelo krog 300 najnovejših bojnih letal. Slikovitost in imponantnost proslav je povečala navzočnost turskih diplomatov, ki so pred par dnevi prispeli v Moskvo kot gostje sovjetske Rusije. Med temi je bil turski premijer Ismet paša in več drugih visokih turskih uradnikov.

Italija ima nad en milijon brezposelnih

Rim. — Dejstvo, da je Mussolini zadnje čase ponehal rožljati s sabljo, ima korenine v slabih gospodarskih razmerah Italije, ki se zrcalijo v veliki armadi brezposelnih, katerih je 1.043.000. Od teh dobiva brezposelnost podporo le 284.000, ostali so pa odvisni od fašistične mloščine.

Zasluzek v Illinoisu se znižal več kot polovico

Chicago. — Illinoiski državni departament za delo poroča, da so bila izplačila mezd v marcu t. l. več kot polovica nižja kot povprečna mesečna izplačila tekom 1925—1927: znašala so komaj 48.5%. Lanako leto v marcu so bila še 66.4%. Najbolj je prizadeta gradbena industrija, kjer so izplačila mezd znašala le 16.3% v primeru s prej navedeno dobo.

Spet eno ugrabljenje

Joliet, Ill. — V noči od zadnjega četrtka na petek so neznan zločinci ugrabili 32-letnega Gustava Millerja, sina bogatega trgovca Maxa Millerja, od katerega zahtevajo \$50.000 odkupnine. Lokalna in čikaška policija je na delu, toda o kakih sledovih za ugrabljenim fantom še ni poročil. Oče jc pripravljen plačati odkupnino.

Parlamentarne volitve v Franciji

Premijer Tardieu in štirje člani njegovega kabineta ponovno izvoljeni. Možnost koalicijske vlade

Pariz, 2. maja. — Premijer Andrew Tardieu in štirje člani njegovega kabineta so bili ponovno izvoljeni v poslansko zbornico, kot je razvidno iz prvih poročil o izidu včerajšnjih parlamentarnih volitev.

Da si je Tardieu v svojem distriktu zmagal s veliko večino glasov, je utrpel velike izgube v levičarski republikanski atranki. Končni odlok bo podan šele prihodnje nedeljo, ko se bodo vrstile ožje volitve. Znamenja kažejo, da bo prihodnja vlada tvorila koalicio.

Poročila iz 244 od 615 volilnih distriktov kažejo, da ni noben kandidat v 138 distriktih prejel absolutne večine. Republikanska in združene demokratske stranke so dobile 31 sedežev, levičarski republikanci 12, republikanski radikali 12, radikali in radikalni socialisti 9, socialisti 18, komunisti 2, o stale stranke pa 52 sedežev.

V več mestih je prišlo do sporadičnih spopadov med komunisti in nacionalisti.

Ponovno sta bila izvoljena bivša premijera, Edouard Herriot in Paul Painlevé. Voditelj francoskih socialistov Paul Blum je bil tudi ponovno izvoljen.

Zupan vodil redukcijo mestnim uslužbencem

Minneapolis, Minn. — Zupan W. A. Anderson, ki je bil lansko leto izvoljen na listi Farmer-Labor stranke, je vodil predlogo mestnega sveta za 10% redukcijo mezd mestnim delavcem. Svojo opaziljo proti redukcijam bazira na argumentu, da pomenijo znižanje nakupovalne moči, kar vodi k splošnemu ekonomskemu uprpadu industrije, trgovine in poljedelstva.

"Se nekaj udarec po produktivnosti — farmarjih in delavcih — lahko rezultira v kompletnem skrahiranju biznisa in industrije te dežele." On pravi, da bi morale vse vlade odločno nastopiti proti redukcijam in znižovanju življenjskega standarda. Mestni svet je sprejel predlogo za znižanje s 17 proti 9 glasovom.

Kanadčani imajo ceneno elektriko

Ottawa. — Cena elektrike za domačo uporabo je trikrat nižja v Kanadi kot v Združenih državah. Vladna statistika pokazuje, da je povprečna cena za hišno razsvetljavo 2.29 centa v primeru s 6.03 centa za kilovatno uro v Ameriki.

V provinciah Manitoba in Ontario, kjer so elektrarne večinoma javne, je cena najnižja. V prvi je 1.10 centa, v drugi pa 1.75 centa. V glavnem mestu Ottawi je le 0.9 centa.

Cena za kilovatno uro za domačo uporabo je v ostalih provinciah sledeča: V British Columbij 2.94c, Quebecu 3.93c, New Brunswicku 5.33c, Saskatchewanu 5.93c, Alberti 5.50c, Novi Šotiji 6.89c in na Prince Edward Islandu 8.01 centa.

JAPONSKA GO-LJA PROTI TERO-RISTIČNI SKUPINI

Dvanajst Korejcev aretiranih v Sangaju v zvezi s bombnim napadom na japonske uradnike

Sangaj, 2. maja. — Preiskava, katero so odredile japonske avtoritete, je odkrila obstoj glavnega stana takozvane korejske provizorične vlade v francoski koncesiji v Sangaju, kateri je osumljena, da je organizirala bombni napad na prominentne japonske uradnike in vojaške častnike prošil petek, pri katerem je bil eden Japoncev ubit in pet drugih ranjenih.

Odkritje je sledilo aretaciji C. H. Ahna, 63 let starega Korejca, katerem pravijo, da je že več et aktiven v revolucionarnem ribanju. Ahn je bil premijer korejske republike, predno je Japonci okupirala deželo.

Ahn je bil aretiran v stanovanju nekega drugega Korejca. Policija je pri hiši preiskavi našla veliko število dokumentov, ki kažejo teroristično zaroto proti japonskim avtoritetam. Poleg Ahna je policija aretirala najat drugih oseb, katere so osumljene zveze s atentatom. Po končani preiskavi bodo poslani na Korejsko, kjer se bo vršila obravnavna.

Ahn je bil več let v Združenih državah in Honolulu. Njegova žena in trije otroci se nahajajo v Los Angelesu, Cal.

Skoro vsi Korejci prebivajo v francoski koncesiji v Sangaju in uživajo protekcijo francoskih oblasti. Francoski generalni konzul je izjavil, da je on hotel dovoljenje Japoncem, da lahko aretirajo vsakega sumljivega Korejca v koncesiji.

Dr. T. Kawabata, predsednik neke japonske organizacije v Sangaju, ki je podlegel poškodbam, katere je dobil pri bombni eksploziji, je bil rojen v Osaču. O stanju drugih žrtv eksplozije je prihajajo konfliktna poročila. Najtežje poškodbe je prejel Mamoru Sigemitsu, japonski minister na Kitajskem. V njegovem tolesu se nahaja veliko število drobcev bombe.

Stanje generalnega japonskega konzula v Sangaju Muraija se je nekoliko izboljšalo in sedaj že lahko sprejema obiskovalce. Tudi ostali japonski uradniki in vojaški častniki, ki so bili ranjeni pri eksploziji, so izven nevarnosti.

\$100 dnevnice od seje

New York. — Ako delavec pri U. S. Steel korporaciji zasluži danes sto dolarjev na mesec, se šteje za mo srečne. Velika večina zasluži manj.

Vodje jeklarskega trusta imajo pa drugačno mpro sase. Direktorji te korporacije prejemaajo \$100 dnevnic od direktorskih sej, kar je zanje "napitnina", ker imajo poleg tega tudi druge službe in dohodke, direktorske in drugačne. Na sejah le potrjujejo sklepe Morganovih interesov, ki kontrolirajo to korporacijo.

Reševanje brezposelnosti v Kanadi

Nameravajo suspendirati program javnih del in se vreči v naročje krutih linij. Delavstvo protestira

Toronto, Ontario. — Po naj-novejših vesteh iz vladnih krogov, bo tudi Kanada pričela pranamati svojo sosedo Združene države pri "reševanju" brezposelnosti. Na zborovanju dominijonskih in provinčnih oblasti so prišli do zaključka, da ne bodo v bodoče več financirali javnih del z namenom, da pri njih zaposle brezposelne.

Vsaj federalna vlada ne misli več subvencionirati posameznih provinc in občin pri tem delu in vso stvar prepustiti podeželnim vladam. Bennettova vlada je mnenja, da je podpiranje rešev s črbo in miloščinskimi drobtinami ceneje kot pa gradnja javnih del. Provincia Ontario sedaj n. pr. potroši \$12,000,000 za njuna javna dela, bankirjem naklonjene oblasti so pa preračunale, da bi za najpotrebnejšo okrho revnih potrebovale le \$3,500,000 na leto.

Druga pot je naseljevanje brezposelnih na farme. Vlada province Saskatchewan namerava poslati farmerjem 10,000 brezposelnih. Samcem bo plačevala po \$5 in oženjenim po \$10 na mesec, glede dela in pogojev naj se brezposelni pa sami pogodijo s farmerji.

Proti suspendiranju javnih del protestirajo organizirano delavstvo, ki pravi, da brezposelnih zahtevajo "dela in ne milodarov". Delavstvo ne taj, da ni dola cenejša, ampak je z gospodarskega stališča boljše potrošiti nekaj več denarja v produktivne svrhe.

Prohibicijski odkriti velike žganjarne

Zaplenili so opremo in material za izdelovanje opojnih pijač

Chicago. — Prohibicijski agenti so prošlo soboto navallili na poslopje na 2750 Archer ave., v katerem se je nahajala največja doslej odkritih žganjarn v Združenih državah. To poslopje je bilo pred prohibicijo pivovar na last Citizen's Brewery.

Agenti so morali razbiti steno, ker so bili vsi vhodi zaprti. V poslopju so našli velike žganjarske kotle, 31,000 funtov sladkorja in veliko količino drugega materiala za izdelovanje alkoholnih pijač. Ob času navallanja se je v poslopju nahajala samo ena oseba, George Schnabel, katerega so prohibicijski aretirali. V poslopju so vodili podzemski hodniki in vhod je bil v bližnji garaži. Agentje niso mogli ugotoviti lastnika poslopja, toda sumijo, da je Al Capone.

Prvomajske demonstracije v Chicagu

Chicago. — Čikaško delavstvo, ki se je odzvalo pozivu socialistične stranke za proslavo Prvega maja, se je zbralo pred Labor licejem, Kedzie in Ogden ave., ob eni popoldne in odkorakalo z godbami, napisi in zastavami po ulicah proti Ashland avditoriju. V pohodu je bilo več tisoč delavcev, med njimi precej slovenskih in mnogo tudi takih, ki niso člani stranke. Po pohodu, ki je trajal poldrugo uro, je bil shod v Ashland avditoriju, ki je bil poln občinstva. Na programu so bili govori in petje. Sprejeta je bila tudi primerna resolucija.

Demonstracije so se izvršile v najlepšem miru in redu.

Devet držav sprejelo Norrisov amandment

Washington. — Norrisov amandment za odpravo "račjega" zasedanja kongresa je odobrilo že devet držav ali ena četrtna od potrebnih. Te so: Virginia, New York, South Carolina, Arkansas, Kentucky, Mississippi, New Jersey, Michigan in Maine.

DUHOVNIK COX V PREDSEDNIŠKI KAMPANJI

Člani njegove brezposelnostne stranke bodo nosili plave srajce. "Višja" družba v Pittsburghu ne vidi v Coxu nevarnega sovražnika

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Italija ima Mussolinija in njegove črnosrajčnike, Nemčija ima Hitlerja in njegove rjavosrajčnike, Amerika bo pa imela "fathra" Coxa in njegove plavosrajčnike.

Cox pričakuje, da bodo njegovi plavosrajčniki igrali prav tako veliko vlogo v tej deželi kot rjavosrajčniki in črnosrajčniki v Evropi. On pravi, da je plava barva simbol ameriškega delavstva. Organizacija plavosrajčnikov bo pospeševala politične ambicije brezposelnostne stranke, na kateri listi bo Cox kandidiral za predsednika Združenih držav.

Stranka brezposelnih je bila ustanovljena po izjavljenem pohodu brezposelne armade v Washington. Pohod je vodil Cox, ki je zahteval, da vlada izda bonžno izdajo pet milijard dolarjev za ublažitev brezposelnosti.

Konvencija stranke brezposelnih se bo otvorila 17. avgusta v St. Louisu, Mo. To bo masna konvencija, na kateri bodo imenovani kandidati in sprejeta platforma, ki bo služila za bazo predsedniški kampanji.

Plavosrajčniki kot Hitlerjevi v Nemčiji in fašisti v Italiji bodo organizirani v enotah; vsaka enota bo imela 50 članov, kapitana in dva poročnika. Te enote bodo imele napol militaristični značaj. Coxovi "vojaki" bodo nosili plave srajce in čepice, šenske pa plave halje.

Gibanje plavosrajčnikov sledi Hitlerjevemu v Nemčiji, ki je pri zadnjih deželnih volitvah pokazal velike uspehe. Kot Hitler, tako tudi Cox blea kapitaliste in komuniste. Slednje amatra za nesrečo in več radikalov je bilo na njegovo zahtevo aretiranih, ker so imeli govore v bližini njegove cerkve v "shantytownu". Kritizira tudi voditelje Ameriške delavske federacije. Predsednik William Green je "bum", ostali uradniki v federaciji pa so izdajalci, ker so postali hlapi Wall Streeta.

Cox je velik kričar, toda pittsburski kapitalisti ne kažejo nikake bojazni pred njim. Zlasti je glasen proti veriznim prodajnam in monopolistom. Posebno je vzel na piko Atlantic & Pacific Co., o kateri pravi, da je poglaval v bankrot pol milijona neodvisnih trgovcev. Njegovo kampanjo proti veriznim firmam podpirajo neodvisni trgovci, veliko zaslonbo ima pa tudi pri vojnih veteranih in delavcih.

Britska znanstvenika razcepila vodikov atom

London, 2. maja. — Lord Rutherford, svetovno znani znanstvenik, je naznanil, da se je dvema mladima znanstvenikoma, ki sta uposlena v njegovem laboratoriju, po večkratnih eksperimentih posrečilo razcepiti vodikov atom, poleg tega pa sta njegove svojine spremenila v atome helija, v plin, ki ima veliko trgovsko vrednost. Tada znanstvenika sta dr. J. D. Cockroft in dr. E. S. Walton. Eksperimente sta delala v laboratoriju univerze Cambridge. Direktor laboratorija je Rutherford.

Šest oseb ubitih na križišču

Marshfield, Wis., 2. maja. — Šest oseb je bilo sinoči ubitih na bližnjem železniškem križišču, ko je brzovlak, ki je vozil iz Chicaga v Vancouver, treščil v avtomobil, v katerem so se vozili.

Dr. John F. (Jafse) Condon, 72-letni učitelj, lero, ki je v imenu Lindbergha plačal tatovom otroka \$50,000, toda otroka še ni dobil.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZDRAZBE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Memorandum: za Zdravstveno društvo (levo) Chicago in Kana- do \$2.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Kana do \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in- stitucije \$5.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Kana do \$7.50 per year, foreign countries \$5.00 per year.

Consent to publish—Neprijatelj se ne vračajo.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Kar na vsa, kar ima slika s kletom:

PROSVETA

2537-49 South Laverde Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

135

Datum v objavi, na primer (March 31, 1932), poleg vsega imena se nalaga pomeni, da vam je s tem datumom potrdila ne- rotnost. Posvetite to pravilno, da se vam list ne odloži.

Se en kozarček!

V krizi smo, največji ekonomski krizi v zgo- dovini, in najkrajnejše, najbolj pereča vpraša- nje za milijone siromakov v letošnji volilni kampanji je vprašanje dela in kruha—ampak politični jesharji in mazači spet silijo v ospredje vprašanje piva.

To naj bo spet najvažnejše vprašanje v le- tošnji volilni kampanji—vprašanje mokrih in suhih, vprašanje, če dobimo legalno pivo in ko- liko legalnih odstotkov alkohola sme imeti! Kakor da je bila prokleta, milijonkrat prokleta, prohibicija pripečatena na hrbet ameriškega ljudstva samo zato, da se bo ljudstvo tisoč let kregalo od vsakih volitvah zaradi mokrata in suhote in vsa važnejša vprašanja naj gredo k vragu!

Newyorški mesečnik "The Literary Digest" je spet izvedel nekakšno privatno glasovanje in zdaj z velikim bobnom oznanja, da je "konec prohibicije blizu". Glasovanje je pokazalo, da je v vseh državah Unije, razen dveh, večina za odpravo prohibicije.

In zdaj bomo mešali politično godlo vse kri- žem in izbirali kandidate ter agitirali za nje na podlagi njih "mokrega" ali "suhlega" prepriča- nja. S stališča obeh taborov največjih maza- čev je zdaj to glavna kvaliteta kandidata: na eni strani, če mu želodec drži galono piva, na drugi pa, če pije samo vodo. Samo za to gre, za nič drugega. To je glavno! Kadar pa "mokri" in "suhi" kongresniki ter senatorji složno gla- sujejo proti federalni finančni pomoči za brez- poselne delavce in složno odglašujejo za fede- ralno dolo dveh milijard dolarjev za bankirje—je vse v redu. Taka je prokleta moko-suha politika! Prokletstvo za ameriškega delavca!

Konec prohibicije je torej blizu. Zavednemu delavcu je čisto važno, če jo vrag vzame jutri —ali če se še drži na papirju prihodnjih mil- lion let. Ne v prvem ne v drugem primeru ne bo delavec nič izgubil. Pivovarji in delavci in železničarji bi pridobili, če bi bila prohibicija danes odpravljena; imeli bi spet svoje staro delo. Akutno vprašanje je delavce v splošnem pa ni kaj bo pil; akutno vprašanje je, kaj bo jedel. Kruh je bolj potreben kakor pivo. Clo- vek lahko živi sto let brez piva in druge pijače, brez jedi bo pa živel le nekaj tednov, morda še toliko ne.

Kar hočemo povedati v tem članku, je to, da bi morala biti prohibicija ameriškega delavcu zadnje vprašanje. Vse drugo je zanj bolj važno. Fakt je tudi, da kdor ima dovolj kruha, bo imel tudi pivo, pa naj bo še tako prepovedano. Ameriška prohibicija je velika sleparija. Kdor zmaga za pijačo, bo lahko ima kadar hoče—in zanj prohibicija ne eksistira.

Lahko se reče, da je prohibicija prazna be- seda za dve tretjini Američanov. Pa ni treba, da bi clovek kupoval pijačo od butlegarjev. Tu- di butlegarjem se alaba prede—kajti ljudje so se že naučili, da delajo dobro pijačo sami. Spr- va so varili grozno čorbo, ki so jo nazivali pivo, katera je bila strup za želodec in ledvice; danes pa že zna vsaka delavska gospodinja zvariti prilično dobro pivo, pa tudi glede vina je vedno več strokovnjakov. Ako bo smešna prohibi- cija trajala še deset let, se bo poznala prav toliko kot lanski sneg meseca junija. Vsakdo bo imel svojo pijačo doma.

Cemu torej toliko krika in gobezdanja glede "mokrih" in "suhih"?

Ne pozabite, da je to le kamoflaža. Ljudem trobijo nekaj, da jih zmešajo in odvračajo od veliko važnejših vprašanj, ki so na dnevnem redu. Kaj se bo delavec brigal za prohibicijo, ko pa nima dela in manjka mu kruha, obleke in stanovanja! Danes je delo najvažnejše, ne pa pivo in druga čorba!

Kakor poroča Federated Press, so se vsi lastniki večjih trgovin v downtownu v Chicagu založili s strojnimi in strelivom za slučaj iz- gredov zaradi brezposelnosti. Družbe, ki trdi- jo s strojnimi in municij, delajo dober busi- ness. Imajo četo agentov, ki obiskujejo trgo- vce in druge podjetnike in jim ponujajo to "po- trebno blago." Tak agent je prišel k nekemu knjižničarju in mu ponudil dobro strojno za- vsiljevalnost. Knjižničar je za odklo- nil ponudbo, češ, lačni izgredniki se ne zmenijo za knjige.

Ali je kaj meja za privatno podjetnost? Ka- dar je "prosperiteta," prodajajo kalino delni- ce in bonde—kadar je pa kriza, jim prodajajo orožje, da se bodo branili pred večjimi kalini! Clovek je največji volk in največji osel!

Glasovi iz haselbin

Zanimiva beležke in razmišljanja

Združna farma

Elizabeth, N. J. — V sedan- jem času splošne krize ali brez- poselnosti, mislim, da bi bilo še najboljše, da bi se Slovenci malo bolj zanimali za kmetijstvo ali farmarstvo, posebno se taki, ki so brez dela in imajo še nekaj denarja. Ako bodo še nekaj ča- sa čakali na delo, se lahko pri- peti, da bodo še ob tiste pri- hranke, ki jih še imajo.

Na primer: Zbral naj bi se skupaj krog 100 oseb in za za- četek bi dal vsak član združni- štva \$100, ali vsaj \$50. S tem denarjem bi si kupili farmo v državi New Jersey, kjer se vse lažje proda kot pa v oddaljenih krajih, kjer ni industrijskih središč in mest.

Z dobrim gospodarstvom se da napraviti iz slabe ali poceni kmetije prav dobro farmo in do- bičkanosno. V tovarnah ni več dela za vse, posebno še, če je de- lavcev že 40, 45 ali 50 let star, ker je še mladih delavcev pre- več. Zato mislim, da bi bilo bo- lje, da se pobrigamo, dokler je še čas in je še kaj denarja v žepu.

V združništvu bi se dalo na- praviti, da bi člani čez čas, reci- mo v štirih do desetih letih, do- bili ali postali lastniki majhnih kmetij, po 5, 10 ali 25 akrov ze- mlje s hišo in drugimi gospo- darstvenimi poslopji. Člani ali od- borniki bi ne smeli zahtevati nobene plače prvi dve leti; samo nujno potrebne stroške bi se moralo plačati. Ti stroški bi se morali pokrivati z dohodki od farmarskih produktov.

Koliko bi nas bilo za združ- ništvo za to spomlad? Sto ali mogoče še več?

Andy Spogar.

Iz Detroita v San Francisco

San Francisco, Cal. — Ker sva bila z mojim bratom že več me- secev brez dela v Detroitu, sva se odločila, da greva v solčno Kalifornijo. Torej hajdi! Pregle- dala sva našo "lizo", kakor se pač spodobi in konstatirala sva, da je "liza" o. k., izvzemši rev- matizma in hribovitost. Toda "li- za" je že stara in malo revma- tizma je pač navadna reč.

Vse je v redu; "liza" zaropota, se malo otrese, kakor se pač spo- dobi takim starim, pa gremo: "Good-by, Detroit! Mi gremo na- zapad, v solnčeno Kalifornijo." Potovanje s avtom ni ugodno, izvzemši, ako imaš čas in denar, to je: po dnevu se pelješ, zvečer se ustaviš v kakem mestu in greš v hotel na prenočišče. Tako potovanje je užitke, toda take- ga luksusa ali mlada nava mo- gla privoščiti. Naša "liza" je slu- šila kot potovalni vagon in kot hotel "De Lizi" za najino pre- nočišče.

Peljala sva se skozi sledeče države: Ind., Ill., Mo., Kans., Okla., Tex., New Mex. in Ariz. Imamo vseh držav najlažše ce- stno v New Mexico. Po drugih državah so ceste že precej do- bre. Najboljša semlja za polje- delstvo je na prvem mestu juž- ni Illinois, potem pride Kansas; Missouri je na tretjem mestu. Najlažbi kraj za poljedelstvo je v New Mexico in Arizona ni do- sti boljše. Skozi N. Mex. in Ari- zono sva prevozila nekaj več ka- ker 800 milj. In ekoi vso to da- ljšavo nava videla niti ene prvo- vrstne farne. Sam pesek in ka- menje, puščava in spet puščava. Tu pa tam te cesta privede v kako vas, z ducat iz blata nare- jenih indijanskih bajt (pueblu). Ne vem, od česa živijo prebivalci tistih vasic. Pust kraj je to, to- da za novince ni dolgočasen; tu- di puščave imajo svojo posebnost in čar. Na primer tu pa tam vidiš kako drevesce, ki akusa rasti, živeti hoče, in v borbi z življenjem je vse zvito in sklju- čeno od borbe za obstanek. Tudi druge svojevrstne rastline vidiš v teh pustih krajih.

Arizona se odlikuje a svojimi posebnimi krasotami, kakor so: Grand Canyon, Painted Desert in Petrified Forest. Toda kdor si more vse to ogledati, mora po- seči v žep, če je kaj v njem. Za nas so bile take krasote prepo- vedane od finančnega ministra, zato se nismo ustavili, da bi o- gledovali od blizu čudeže, kate- re je ustvarila majka narava.

Naša "liza," dasi že stara in polna revmatizma, nas je pono- no prepeljala skozi vse te pu- ščave in hribe in kar naenkrat

se znajdemo na mostu reke Co- lorado, ki meji Arizono in Kali- fornijo. Prvo mestec v Kali- forniji je bilo Needles. Prijaz- no mestec, z mnogimi palma- mi ob ulicah. To mestec nare- di dober vtis na potnika in clo- vek se kar razveseli, da je že v Kaliforniji. Toda to je samo pre- vara, katero doživlja v solnčni Kaliforniji.

Od Needlesa naprej greš ka- kih 200 milj spet preko pušča- ve, mislim, da se imenuje Mo- have Desert. Potem te cesta pe- lje skozi gore. Pot v gore je dolga kakih 15 milj in je prava pokora. Ko enkrat narediš to po- koro čez planine, se ti šele pri- kaže dolina in prava Kalifornija z svojo krasoto, katero je us- tvarila narava in delo cloveka.

To je Bakersfield dolina. Po tej dolini nas je vlekla naša "li- za" nekaj ur, dokler nas ni ce- sta odnesla spet v planine in v dolino sv. Klare, skozi prijazno mesto San Jose in do San Fran- cisco, kjer je bila naša pot kon- čana. Naša "liza" je pa zdaj to- liko na slabšem, da je dobila po- leg revmatizma še oslovski ka- šelj.

To je kratek opis našega po- tovanja. Odkar sem v San Fran- cisco, sem se udeležil seje dru- štva Tabor Slovenov št. 304 SN- PJ. Sestal sem se z bratoma in bivšima delegatoma P. Kurni- kom in A. Kastelcem. Obiskal sem tudi brata in njegovo dru- žino, bivšega Kansazčana, To- nea Tomiča. Tone je poleg godca tudi humorist in njegovi sinovi so tudi godei. Meni so kar laaše začeli rasti od miline, ka- dar sem poslušal godbo očeta in dveh sinov.

V bodoče opišem, kako je v Kaliforniji. (Posdravljani, De- troitčani!) — Ludwig Spolyar, član društva 121.

Skupni piknik 29. maja

Presto, Pa. — Delavce raz- mere so jako alabe v tukajšnji naselbini. Ravno tako je tudi v vremenakimi bogovi. Mislim, da ubogi delavec je prišel na konec prepada. Nimaš dela ne tja. Se- solata, ki jo seješ, se nede poka- zati iz zemlje. Ne vem ali zem- ljo tudi vlada kapitalistična spa- ka.

Kakor sem čital v časopisih, je v Allegheny Co. čez 26,000 družin, ki stradajo. Koliko tisoč je še drugih družin po celi svo- bodni Ameriki, ki stradamo. In tako doma sedimo pri loncih, polnih zraka in čakamo, kdaj se nam povrne ljuba prosperiteta. Tako težko jo je čakati brez bo- ga v žepu. Po mojem mnenju je vzel naš veliki in dobri inženir to ljubo prosperiteto in jo na- taknil na trnek, ko je šel ribe lo- vit.

Toda nekaj je še pravice v tej deželi, to je: ne more nam delavcem vzeti ne bog ne kapi- talist nekih misli in veselja. In tako smo se domenili na druš- venih sejah, da priredimo skup- ni piknik na 29. maja. In sicer društva št. 166 SNPJ, št. 4 SKJ in slovenska godba na pihala T.

Ameriški raketirji so se vedno na konju. Na sliki je dirkač Albert Tyron na dirkaškem trebcu "Universe", ki se bo 7. maja boval za prvo nagrado v dirki v Jamaci, Long Island.

B. Uljudno prosimo bližnja društva, da ne bi prirejala vese- lice na isti dan in tako nam pri- pomogli do boljšega uspeha. U- ljudno vabimo občinstvo na ve- liko udeležbo, kar smo mi pri vo- lji povrniti pri vaših priredbah. Za kratek čas vam bo zaigrala naša godba, da tako pozabimo vsaj za nekaj časa na grenke in težke čase. Tudi za suha grla bomo preskrbeli dovolj. Kakor sem čul, imajo še nekaj "tistega za zidom", ki je prišel iz druge države in ki nam pripoveduje, da je jako močan. Pridite in se poskusite z njim. Za lačne bo preskrbel naš slovenski trgovec. Ko se pa enkrat stemni, se bo- mo pa lahko malo zavrteli.

Torej še enkrat vam kličem: Vsi na naš piknik 29. maja. Pri- četek ob 2. popoldne.

Leo Mur.

Dve strani

Milwaukee, Wis. — Mesec maj, mesec vstajenja narave, je dvignil solnce visoko na nebu, da pošilja tople žarke na zemljo. Odel je naravo z zelenjem in cvet- jem ter dal novo življenje ne- štejem rastlinam in živalim. Pti- ce veselo prepevajo po drevju in pletejo gnezda. Voda veselo šupri v potokih, ker je prosta ledu. Vse je oživel, vse se ve- seli novega življenja. In tudi cloveka, ki opazuje naravo in njeno delo, obide novo življenje, novo upanje se poraja v njem in novo pričakovanje. Veselje do uživanja lepote narave pa mu grenita negotovost in beda.

Narava bogato obdari zemljo, ki obrodi stotere pridelke. Vse- ga nudi dovolj in za vse. Kljub temu pa zemljani trpe pomanj- kanje in beda, ker jim vladajoči razred ne da pravice, da bi sme- li vzeti to, kar je narava tako ra- dodarno namenila vsem. Prilasti- li so si po krivici razne naravne dobrine, da sedaj k tlom tlačijo množice delovnega ljudstva. Na- rava ni namenila svojih dobrih stvari samo kakim "izbranim lenu- hom". Namenila je svoje lepote in svoje proizvode vsem ljudem, predvsem pa tistim, ki delajo in ustvarjajo. Toda sedaj je dru- gače. Tisti, ki dela in ustvarja, nima pravice, da bi lahko pošte- doval; tisti, ki lenari in gospo- dari, po krivici, pa ima vsega v izobilju in se norčuje iz trpinov.

Tu sta dve strani, kateri la- hko vidi vsak, ako le hoče. Na eni strani je velika večina ljudi, ki delajo, ki producirajo, pa nič ni- majo, na drugi strani pa je ma- la skupina krvososov, ki kontro- lirajo po krivici vse dobrine in vse delavčeve produkte, da si ni- magali kaj ustvariti. Zakaj ne bi ogromna večina producentov ne mogla vzeti v svoje roke kon- trele, ki bi jo upravljala tako, da bi vsi pošteni ljudje bili delež- ni dobrin, katere so jim danes kratene?

To se bi lahko zgodilo, da bi kapitalistični gnili sistem hitro poginil, ako bi se delavske mase zavedle svoje moči, svoje naloge in svoje dolžnosti, da si morajo same izvojevati zmago, da se morajo same osvoboditi izpod kapitalističnega jarma. Na vo- lili dan morajo delavske mase kot eden voliti za svoje ljudi, za

Lee Fleenor, pomočni šerif v Harlanu, Kentucky, ki je bil ob- tožen umora dveh rudarjev in vržen iz službe, pa ga so spet upodili in še vedno nosi puško in pomaga pretepati posetnike, ki se zanimajo za trpeče rudarje v Harlanu.

Ljudi, ki bodo v resnici delali za interese vseh ljudi, v prvi vrsti pa tistih, ki opravljajo ročno ali umsko delo. Volimo povsod de- lavske kandidate, ki jih je po- stavila soc. stranka. Le-ti bodo skrbeli, da bo delovno ljudstvo deležno pravic, katere mu gredo. Ako boste tako volili, potem bo odpravljen krivični sistem, ki danes peha v brezno trpljenja in pomanjkanja stotine, tisoče in milijone ljudi.

Joseph Ule.

O nakupu farm

Willard, Wis.—Razni oglasi v slovenskih listih so izvalili ve- liko naših sobratov, da so kupili ničvredna zemljišča, ki niso vredna danes centa. Veliko je pa tudi takih, ki so pred par leti prišli a par tisočaki in kupili za \$8,000 ali \$9,000, več ali manj so pa tudi izvalili ljudi, da so kupili take farne razni dopisi iz farmarskih naselbin, ki slikajo samo dobro stran.

Rajni Jože Zavrtnik je imel dober nos, da je zavohal vsake- ga, ki je hotel potom dopisov de- latiti biznis za prodajo zemlje. Vendar je bil pa neki takratni gl. odbornik zvezan z zemljiški- mi agenti in je vlekkel od njih postanski zaslužek.

Tukaj smo imeli že par sluč- ajev, da so bili sobratje osep- ljeni od zemljiških agentov. Za danes bom omenil samo dva.

Neki naš sobrat iz srednjega Ill. se je priselil sem s svojo družino in kupil ničvredno zem- ljo. Rea je bil član SNPJ in smo dobili prestopni list k našemu društvu. Ker so nekateri ugri- bali, da je ta sobrat gotovo ogo- lufan, ali prevarjen, sva se na- potila s tajnikom, da ga obišče- va prihodnje nedeljo. Farno je imel kakih 40 milj južno od naše naselbine.

Prihodnje nedeljo sva se na- pravila na pot in sva ga res na- šla. Po par urnem pregledu zemlje, kolikor je imel obdelane, sva ga pa še vprašala, če se mu tukaj dopade? "Nič ne vem ka- ko bo kaj," pravi. "Pride me več Slovencev obiskovat in vsak mi pravi, da naj nikar več denar- ja ne potrosim v poljopja. Tu- di ne raste kakor bi imelo. Oves je visok od 6 inčev do 12, je- men je pa samo iz zemlje prile- zel, postal rumen in se pošušil. Čas je košnje in ne vem, kje bom kaj nakosil, ker trava je še tako majhna in se že suši."

Težko mu je bilo povedati, da je osepjen, ali najboljša je bi- lo, povedati resnico. Svetovala sva mu: "Naj akusa dobiš de- nar nazaj izlepa, če bi pa ne šlo, bo pa treba tožiti, ker tukaj si ne boš delal življenja." Ker mu denarja niso hoteli dati nazaj izlepa, je dobil denar nazaj s tožbo čez kakih 6 mesecev od najinega prvega obiska.

Drugi slučaj smo pa imeli, ko si je neki član vzel življenje v Milwaukee, Wis. Zvedelo se je po njegovih smrti, da je kupil ne- ko farmo za več tisočakov in dal samo \$2,000. Ker ni mogel pla- čati, ga pa je upnik nagnal, da mora plačati, drugače bo pa iz- gubil še tisto kar je plačal. Ker ni bilo mogoče dobiti denarja, je segel po strupu in si končal živ- ljenje.

Ker se snuje nova naselbina doli v Tekasnu, gremo pa še ma- lo doli pogledat in sicer k reki Rio Grande. Ker mi sredstva ne dopuščajo, da bi šel doli ose- bo in ker mi nobena Bond Co. ne bi hotela plačati stroškov, bom pa vzel v roke geografijo. Pogledati je treba koliko pade dežja tam doli. Povprečno 20 inčev na leto, kar je za pre malo, zato bo treba namakati iz reke, kar bi pa stalo stolet denarja, ker semlja okoli reke je višja. Ra- ste pa doli na leto od 220 do 250 dni, to je: od prve do zadnje hude alane. Zemlja, ako je še divja, je tudi predraga, \$100 za akter, ker bi stala še toliko, ko

(Daje na 3. strani.)

Upton Sinclair: Avtobiografija

American Outpost. A book of Reminiscences. By Upton Sinclair. Published by the Author, Station A, Pasadena, California. — Cena lepo vezani knjigi \$2.50.

Upton Sinclair, naš pionir delavske literature v Združenih državah, ki je pred kratkim slavil 30-letnico svojega književnega delovanja, je pravkar izdal gori omenjeno knjigo, v kateri opisuje začetnih trideset let svojega življenja, zaključil pa je svojo avtobiografijo ob svoji drugi poroki, ko se je ločil od prve žene. Od tu "spada samostojenpis njegovi boljši polo- vici, ki pa sovrži publiciteto."

Malo je novejših knjig v Ameriki, ki bi jih clovek čital s takim užitkom, kot je to najno- vejše Sinclairjevo delo. Ze dejstvo, da je pr- vnu mornaričnega poveljnika z dolgo vrsto pu- ritanskih prednikov, rojen na mračnem jugu rebelral proti vsem pravilom in običajem svo- je rodbine in se prelevil v vneta socialista in revolucionarja, je romanca prve vrste. In kako zanimivo je še, ko čitaš vse podrobnosti—krep- ko podčrtane z znanim Uptonovim sarkazmom—te romance! In končno: Sinclair je v svo- jem življenjepisu, tako odkritosrčen in iskren, da te spravi v zadrego. Celo svojih seksualnih intimnosti iz svojih mladih let ni zamočal! Na- štel je vse svoje napeke, ki jih je storil—samo zato, da se bodo drugi učili iz njih in se jim ognili!

Sinclair še ni primeroma star—ima 54 let—vendar je čutil potrebo, da opraviči to delo. Pravi, da avtobiografije navadno pišejo starci, ko so že zaključili vse drugo; on pa še vedno piše, toda zadnje mesece se je "čutil starega"—pravzaprav jako utrujenega—pa je napisal za spremembo "nekaj lahkega." In boljše- ga ni mogel narediti!

Upton Sinclair je socialni polemični pisatelj. Vasko njegovo delo je polemika a socialnimi krivicami. Tega pravca ni opustil niti v svoji avtobiografiji—tudi tu je propagator socialne revolucije. Njegovi spomini se največ sučejo okoli njegovega očeta, ki je bil pijanec, nje- ove prve žene, ki mu je bila nezvesta—končno mu jo je odvzel pesnik Harry Kemp—njegovih študij v kolegijih in na univerzi Kolumbiji, nje- govih socialističnih in drugih prijateljev ter znancev in okoli njegovih literarnih polomov in uspehov.

V mladih letih se je težko boril z bedo in prvo izdatno materialno pomoč je dobil pri- socialistih. Med temi je bil Gaylord Wilshire, ki je v začetku tega stoletja hotel revolucio- nari Ameriko z dobičkom svojega zlatega rud- nika v Nevadi. Studentu Sinclairju je večkrat posodil denar in tiskal je njegove članke in no- velice. Toda rudnik je propadel in propadla je tudi Wilshirova revolucija. Drugi tak "social- ni avanturist," ki je hotel čez noč spremeniti Ameriko v socialistično republiko, je bil Way- land, ki je v Kansasu izdal svoječasno naj- boljše socialistični tednik "Appeal to Reason" v Združenih državah. Kapital za ta tednik je Wayland dobil z—zemljiškimi spekulacijami. Tudi on je propadel in izvršil samomor.

Ali se je mladi Sinclair kaj naučil iz napak teh dveh mož? Ne! Ko mu je njegova prva in velika socialna novela "The Jungle" leta 1906, v kateri je razkrinjal nesnago čiškaških klav- nic, prinesla prvo bogastvo okrog \$30,000, kaj je storil? Vse ta denar je vtaknil v utopično kolonijo v New Jerseyju, ki je kmalu propadla in izgubil je vse!—Tako je Sinclair neprestano nihel med uspehi in polomi, uspehi in polomi. In kako interesantno to pripoveduje! Obenem pa odkriva marsikatero privatnost. Na primer, ko je izšel njegov "The Jungle" in je završalo po Ameriki, je predsednik Roosevelt povabil Sinclairja k sebi v Washington. Prvič sta se sešla osebno, toda Teddy je robantil kot jes- har na—svoje politične prijatelje in zaveznike, senatorje in druge, kaže propalice so! V jav- nosti jih je pa poveljeval, hlinave!—Sinclair je silno mikalo, da bi bil objavil svoj razgovor z Rooseveltom, a kdo bi mu bil verjel? Bela hiša bi brž vse zanikala in on bi bil ostal v jav- nosti lažnik! Zato je molčal celih 25 let.

Glavni karakter v njegovih mnogih novelah je bil avtor sam. Na primer v noveli "Love's Pilgrimage" sta Thyrsis in Corydon—Sinclair in njegova prva žena. Vso tisto ljubezensko zgodbo, tiste boje, tisto romanje v gozdove, svatbo in porod prvorojenca je avtor sam do- živel. Zato pa je povest spisana tako privlačno in umetniško.

Kdor hoče vedeti, kako je živel in se razvijal največji socialistični literat v Ameriki, kako je živel in se razvijal največji proletarski mislec in socialni kritik zapadnega sveta, koliko je ta clovek doživel in pretrpel in z železno vztraj- nostjo premagal neštete ovire—kdor hoče v resnici uživati spomine starega bojevnik in agitatorja, naj si kupi to knjigo. Ne bo mu žal, kajti poznal bo Uptona Sinclairja. Toplo jo priporočam vsem angleščine večim čitate- ljem Prosvete. Naroča se pri avtorju: Upton Sinclair, Station A, Box 67, Pasadena, Calif.—

Ivan Molek.

Novo odlikovanje za Adamiča

Uredniški odbor Zveze ameriških knjižnic, ki vključuje 3000 javnih in zavodnih knjižnic, je pravkar objavil listo "petdesetih odličnih knjig," ki so izšle v letu 1931. Na tej listi je tudi knjiga Louisa Adamiča "Dynamite." Pred kratkim je izšla v New Yorku Adamičeva nova knjiga z naslovom "Laughing in the Jungle," katero je ameriška kritika sprejela večidel zelo povoljno.

Mr. Adamič je te dni odpotoval v staro do- movino in druge znamenite kraje Evrope, kjer se bo mudil čez poletje. Zelimu mu srečno po- tovanje in obilo zabave!

Vesti iz Jugoslavije

(Zbirna poročila iz Jugoslavije.)

VELIK POŽAR PRI PTUJU

V Spodnji Hajdini pogorelo osem poslopij

Ljubljana, 8. apr. 1932.

Na Ptujemem polju je prišlo v petek 8. aprila do velikega požara, ki je dvema posestnikoma upeljal domačiji. Vsa njuna poslopja so pogorela do tal. Ogenj je nastal pri posestniku Nadelsbergerjevi Mariji, pri kateri stanejo tudi njena sestra Pulikova s štirimi otroki. Vsi so bili vprav pri večerji, ko je ogenj nenadoma objel vsa poslopja krog hiše, ki so bila lesena. Le stanovanjska hiša je bila deloma zidana, a tudi ta je pogorela do tal. Ogenj pa se je preselil tudi na poslopja sosedu Mihe Zupaniča in tudi njemu upeljal vsa domačija. Rešili so le nekaj ohranjenih stvari, ostalo pa je vse zgorelo, le ožigani zidovi molijo iznad pogorišč. Ogenj bi se bil gotovo še razširil na druge hiše, k sreči pa je začelo deževati in zmoglo je slamnate strehe sosednih hiš, da se jih ogenj ni mogel lotiti. Prihitele pa so tudi gasilci iz okoliških vasi ter preprečili nadaljnje širjenje požara.

Hrvatje imajo svoj klub

Poročali smo, da je pet poslancev stopilo iz kluba državne stranke ter ustanovilo svoj klub. Vodja kluba je dr. Nikola Nikić, bivši radiševac. Njegov klub je bil od skupščinskega predsedništva že dovoljen in se imenuje "Hrvatski kmečki klub." Klub je dobil tudi svojo sobo v skupščinskem poslopiju. Pričakovati je še drugih odpadnikov Živkovičeve stranke.

Beogradske vladne krogi sicer poudarjajo, da želijo izvesti normalizacijo političnega življenja, kar pomeni pri njih, da je treba stopiti k ustanovitvi politične stranke. Torej je misljena tu le ena stranka. In poleg te omejitve še je ena: vsako politično grupiranje je možno le na temelju obstoječega stanja, nikakor pa ne bodo dovolili, da bi se osonale spet kake stranke na verski, plemenski ali pokrajinski osnovi!

Mnogi upajo in govore, češ, zdaj je že nekoliko več svobode in lahko bomo ustanovljali stranke itd. Ne pomislijo pa, da je treba poprej izpremeniti mnoge zakone, ki so bili sprejeti prav s smotrom, da se onemogoči svobodno politično grupiranje in organiziranje. Dokler se ta zakonodaja ne izpremeni, ni možna nikakoli "normalizacija političnega življenja." V tem pogledu smo tam, kjer smo bili pred mesecem dni!

Slovo gimnazijskega direktorja

Nedavno je bil premeščen direktor ljubljanske realne gimnazije na Poljanah Bogumil Remec. Po službeni potrebi. Profesor in direktor Remec je namreč klerikalec, udeležil se ni volitev, navdušen ni bil nikoli, imel je nekaj incidentov. In tako je bil po službeni potrebi pred dnevi premeščen za direktorja gimnazije v — Kragujevac, v Srbijo. Klerikalec so to priložnost izrabili. Sklicali so z dežele razne Remecove prijatelje, stanovske in politične, sešli so se v Ljubljani

in govorili te in one krepke besede. Gimnazija se je poslovila od njega z govori in študentje so mu zapeli slovenske pesmi ter izražali upanje, da pride kmalu čas, da se vrne mednje. Nazadnje pa so se poslavljali od njega tudi na kolodvoru pred odhodom vlaka. Zbrali so se tamkaj študentje, profesorji, dijaki in dijakinje, peli so pesmi "Slovenec sem," "Hej Slovenci" in druge pesmi, ki veljajo danes za puntarske. Dali so mu slovenske nagelne, ki so tudi sumljivi. Slišati je bilo tudi hude klice proti režimu. Itd. Sploh, klerikalec so izrabili to premostitev svojega spoštovanega somišljenika za svojo agitacijo in za priložnost, ko lahko manifestirajo, kakšnega razpoloženja so zadnje čase.

Eden izmed sedanjih poslancev
Tako je eden izmed slovenskih poslancev v skupščini: v laškem volilnem okraju so izvolili za poslanca duhovnika Alojzija Pavliča. Ta je poleg ljubljanskega fajmoštra Barleta predstavljaj v skupščini slovenske katoliške kroge, dasi seveda nista bila od njih priznana, marveč zaničevana. Barle v kranjskem okraju, ker ni imel nobenega protikandidata (ni bil dovoljen), Pavlič v laškem okraju, kjer so ljudje rajši volili njega kot pa protikandidata Juvana, narodnega socialista — zizibambulca. Zlasti pa so se rajši volili Pavliča, ker je znan zaletel in v politiki docela naiven nerazsodnej. Če že moramo voliti, pa volimo Pavliča — so rekli. In Pavlič je bil izvoljen in se odpeljal v Beograd. Tam sta predstavljala sama sebe, drugi pa so kazali na nju, češ: glejte ju, predstavnika slovenskih katoličanov.

In Pavlič je nerazsoden, naiven zaletel. Pa je pogosto tudi govoril v skupščini. Tudi fajmošter Barle je govoril. Ta je govoril poetično, kot bi rožce sadil, Pavlič pa je pogumno razgrajal. In se je zagnal tudi proti Vatikanu in njegovi politiki, ki je naperjena proti slovenskim škofom itd.

Zaradi tega izpada proti Vatikanu so cerkvene oblasti Pavliču prepovedale maševati. Obenem pa se je začelo še krhati v skupščini, Barle hodi klaverno okrog in mu nič ne ugaja, vsa njegova poezija je splahnela sprčo dejstev in ravnanj, ki se jih ni nadejal, Pavlič pa se je skesal in podal v ljubljanskem "Slovenec" javno izjavo, da obžaluje svoj izpad proti Vatikanu in da bo pomote popravil ob priliki kakšnega govora v skupščini. To skesanje mu je pomagalo. Zdalj spet sme maševati.

V cerkvi in skupščini mora biti vojaška disciplina. Teško je voziti med obema, čeprav je človek nerazsoden in naiven kot je Pavlič.

Aretacija denarnih tihotapcev
Poročali smo, da je šla konec marca velika tovarna usnjenih izdelkov Carl Pollak, delniška družba, v konkurz. Pasiva znašajo več milijonov. V zvezi s konkurzom pa sta bila te dni aretirana dva glavna upravna svetnika tovarne in sicer dr. Vendelin Megler in dr. Ivo Miličič, ki se bosta morala zagovarjati zaradi dejanj, kaznivih po kazenskem zakoniku. Oba sta

baje hotela odnesti čez mejo več milijonov dinarjev, da bi jih spravila na varno. Izdal ju je baje šofer. (Dr. Megler je bil predsednik klerikalnih Orlov.)

Iz raznih evropskih držav tihotapijo denar v avcarske banke, kjer ga je precejšnja zaloga. Nekaterim se posreči, nekatere zasačijo. Pred dnevi so na podoban način avstrijske oblasti prijele na meji tudi nekega dunajskega bogataša, ki je nosil precejšnjo vsoto v tubi za milo. Bil je prav tako izdan in so našli ves denar ter ga zaplenili, tihotapca pa aretirali.

Velik požar na dravskem polju
V vasi Starše pri St. Janžu na Dravskem polju je požar uničil 12 poslopij in spravil tri posestnike ob vse. Požar je izbruhnil v gospodarskem poslopiju posestnika Alojzija Petka, se potem razširil na sosedno poslopje Franceta Petka in stanovanjsko hišo posestnika Ekrta. V nekaj minutah je bilo 12 objektov v ognju. Vlačani so reševali iz gorčih poslopij, kar se je dalo, branili so svoje hiše pred ognjem in plameni, došli gasilci pa so se morali omejiti le na lokaliziranje požara. Vseh gorečih 12 objektov je pogorelo do tal.

Mariborska pridobitev

Maribor je doletela nova sreča. Dobil bo nov samostan. In sicer jezuite. V kratkem začno preurejati v samostan neko hišo, krog katere bodo sezidali tudi cerkev in druge potrebne stavbe. Cerkev bodo zgradili sicer pozneje, ker je preračunana na dva milijona dinarjev, samostan pa hočejo zgraditi že letos. Za samostan se mudi, ker pridejo najbrž jezuiti iz Španije, kjer so jih izgnali.

Klerikalni "Slovenec" pravi, da bo to "velika pridobitev za duhovno življenje" Maribora. Klerikalni politiki pač zelo cenijo jezuitsko vzgojo.

Umrli so: V mariborski bolnici 45-letni vinčar Fr. Strauss iz Jarenine, ki ga je nekdo udaril s kolom po glavi, da mu je pošla lobanja; v Mariboru 44-letni vojni invalid Anton Fideršek in 77-letni Ivan Jug, upokojeni sodni uradnik, a Spodnjem Brezovem pri Vlanji gori Janez Skufca, v Ljubljani Marjeta Mohorč in Jakob Krašovec, posestnik z Vrhlike, v Zamostcu pri Sodražici gostilničar France Lesar v 54. letu, v Polzeli posestnica Marija Bizjak, v Ljubljani Viktorja Sedejeva, v St. Jerneju 81-letna Franciška Reitzova, na Šmarni gori pa je umrla tamkajšnja gostilničarka Ana Setinova, v Brdih pri Slovenjgradcu pa se je obesil hlapec Janez Oslovnik, doma iz Libelč.

Radikali se gibljejo

Tisti radikali, ki so ostali tudi po 6. januarju zvesti svoji razpušteni stranki in niso stopili v vlado, dasi so jih pogosto vabili, so se začeli zdaj po odstopu Živkoviča gibati. Že delj časa se je baje ta skupina, katere vodja je Aca Stanojevič, pogajala z zastopniki vlade in dvora za vstop v vlado. Te dni je Aca Stanojevič prijavil oblastem tudi svoj sklep, da začne izdajati dnevnik "Samouprava," ki je bil do 6. januarja oficijelno glasilo radikalcev. V tem je videti prvi začetek za obnovo radikalne stranke.

Spriču vsega položaja je sigurno, da se bo vlada v kratkem pregrupirala.

Uboj po naključju

V Srednji Bistrici pri Crenčevcih je postal žrtev nepredvidnosti in lahkomiselnosti 80-letni posestnik Martin Klajderman. Stari Klajderman je bil pri svojih dveh vnukih, ki sta sekala drva na dvorišču. Fanta sta se sprila in nazadnje strela. Starejši vnuk je pri tem po nesreči zadet z drogom starega Klajdermana v glavo, da se je starček takoj zgrudil in čez nekaj ur izdihnil.

Utonil v blejskem jezeru

V ponedeljek 4. aprila je nekdo našel moško truplo v blejskem jezeru nedaleč od hotela Central. Truplo so potegnili iz vode ter spoznali v njem 28-letnega progovskega delavca Janeza Mihelčiča s Sela pri Bledu. Prejšanji večer je Mihelčič obiskal več gostin na Mlinem in se je potem hotel najbrž še ustaviti v hotelu Central, kjer pa je najbrž omahnil preko ograje v jezero. Pokopali so ga v Ribnem.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

bo začela roditi in Slovenci povprečno nismo za vrtnarje.

Tukaj v Wja. si je napravilo domove dosti Slovencev in dosti nas je, da smo zadovoljni. Edino zima nam dela največje glavice. Med seboj se razumemo kakor po drugih slov. naselbinah, imamo več strank in stranci, včasih imamo tudi vojno za oslovo senco in več takih stvari. Pa kaj se če, ker to nam je v krvi. Kar je pa v krvi, se ne da tako hitro odpraviti.

Med nami je več civilnih pogrebov in tudi porok je več kakor pa katoliških. Nekaj je tukaj katoličanov, nekaj nas je pa "odpadnikov," največ je pa takih, da so oboje — najraje tam, kjer več nese.

Dne 23. aprila smo bili povabljeni na 25-letnico Franka Berganta. Prišli so tudi farmarji iz Sheldona in Milstona, dasi ravno sta ti dve naselbini preje oddaljeni od Willarda. Na omenjeni zabavi smo vsaj malo pozabili na krizo, ki tare tudi farmarje kakor delavce.

Jos. Slamec.

Nov pevski zbor v New Yorku

New York, N. Y. — Na iniciativo in pod vodstvom Emila Blaževiča se je oanoval pod imenom "Slav Singers" nov pevski zbor, ki šteje šestnajst članov. Namen novega pevskega zbora je: podati naš in ameriški javnosti slovensko narodno pesem na koncertni in umetniški formi. Novi pevski zbor obstaja iz dobro izvežbanih pevskih moči in izvežbanih glasov. Člani pevskega zbora zastopajo slovenske narodnosti: Jugoslovane, Čehoslovake, Poljake in Ruse.

Ob priliki jubileja smrti Zrinškega in Frankopana se bo pojavil v javnosti novoosnovani pevski zbor, in sicer v poletni sezoni; ta proslava se vrši dne

7. maja v dvorani Češkega Sokola, 420 East 71st Street, v New Yorku. Program obeta mnogo zanimivosti, ker bo izvajal izključno slovanske narodne pesmi.

Pri tej priliki bodo nastopili tudi naši Sokoli in bodo izvajali razne telovadne točke, na kar sledi prosta zabava s plesom.

Ze danes opozarjamo našo javnost v New Yorku in okolici, da ne zamudi ugodne prilike naših večno lepih slovanskih pesmi in se udeleže zabave na Sokolski prireditvi.

Ivan Mladinec, starešina.

Protestni shod

West Allis, Wis. — Tukajšnji obrambni odbor sestojec iz raznih podpornih, političnih in prosvetnih organizacij je aranžiral protestni shod proti odloku kalifornijskega guvernerja, ki je pred kratkim zavrgel pardoniranje Mooneyja in Billingsa in v interesu scottaborskih mladeničev v Alabami. Prva dva sta žrtvi razredne justice, zadnji pa so žrtve plemenskih predsodkov. Shod se bo vršil v petek, 6. maja, ob 8. zvečer v Labor dvorani na So. 64th in W. National ave. Sprejele se bodo zadevne resolucije, ki bodo poslale na pristojna mesta. Odbor, ki sklicuje protestni shod, se zavezuje, da bo storil vse, da se postavnim potom izvojuje osvobojenje omenjenih.

J. Coled, za odbor.

Koncert slovenskih radiopencev

New York, N. Y. — Pevev v seriji radio-koncertov, podanih šrom Združenih držav pod naslovom "Balkan Mountain Men," nastopita v koncertu, ki se priredi dne 8. maja v dvorani Slovenskega doma (American Slovene Auditorium), 253 Irving Avenue, Brooklyn, N. Y. Pevev

sta znana rojaka Ivan Ribič, tenor, in Emil Blaževič, bariton. Na koncertu sodeluje tudi kvartet "Jadrani," h kateremu ta pevev spada. Kvartet "Jadrani" je dobro znan po svojih rekordnih in radio nastopih. Pianist prof. Milan Trošt bo spremljal pevev in prispeval k programu s nekaterimi solo-točkami.

Za ta izredni koncert, posvečen skoraj izključno narodni pesmi, vlada veliko zanimanje. Program je raznovrsten in obstoja iz solo-nastopov, duetov in kvartetov. Začetek ob pol treh popoldne.

I. M.

O igri "Eno leto pozneje"

Pueblo, Colo. — Slovenski dramski klub "Zora" priredi v nedeljo, dne 15. maja, ob pol osmi uri zvečer tridejanko "Eno leto dni" v Jožefovi dvorani. Med dejanjmi pojeta znana in dobra pevca Karl Zobeck in John Germ. Po igri ples, pri katerem igra izvrstna godba.

Igra "Eno leto dni" je nadaljevanje igre "Pri belem konjčku," katero je uprizoril klub leto nazaj dvakrat s dobrim uspehom. Vsem, ki trdijo, da je to ravno ista stvar kot lansko leto, bodi povedano v pojasnilo, da je to popolnoma nova igra, samo anov je vzeta iz istega kraja in istega kroga oseb, katere nastopajo v igri "Pri belem konjčku." In to naredi, da je dosti bolj zanimiva, ker je občinstvo takorekoč že seznanjeno z osebami na odru.

Bucek, eno leto starejši pa telesu, je pa srcu mnogo mlajši, da se čeni pomladu slikarico, Jelko Zavrišano, v katero je zaljubljen poročnik Ferdo Repar. Dr. Kovac in Buckova hči Tilka sta poročena že eno leto, ravno tako gostilničarka Meta in njen prvi natakar Jan. Bucek in njegov zet apoznata, da sta se imenitno ukanila, ko sta hotela eden drugemu prekrizati račune.

Igra je zelo zanimiva, polna humorja in bo prvič igrana v

Ameriki na našem odru omenjeni večer.

Vabimo vse one rojake iz bližnjih mest, ki se zanimajo za dramatik, kakor tudi one, kateri se ne, naj pa s tem posetijo svoje znance v Pueblu, ker to bo zadnja prireditvev v letošnji seziji v naši naselbini. Da je pa vse slovensko občinstvo v Pueblu povabljenno, ni treba omenjati, ker člani dramskega kluba so bili še vedno hvaležni za obilo udeležitev. Torej vsi stari in mladi, 15. maja v Jožefovo dvorano, saj ena je samo 35c za osebo!

Za odbor, Rose Radovich.

Dve šaloigri v Beli dolini

White Valley, Pa. — Seveda tudi tukaj ni dela, ker se prosperiteta še vedno mudi za nekim ogrom. Naš dramski klub "Nagel" pa še vedno živi in bo v soboto na 7. maja uprizoril dve šaloigri, eno slovensko in eno angleško. S tem bo ugodno odradil in mladini. V slovenskem jeziku bo uprizorjena igra "Miha Vedež," v angleškem pa "Kissing the Wrong Girl." Po programu ples in prosta zabava. Vstopnina je samo 25c za osebo. Vse to se bo vršilo dne 7. maja v White Valley dvorani, pričetek ob 7.30 zvečer. Ne pozabite priti, kajti smeha bo na koše! Na avdenje 7. maja!

Mary E. Gallitz.

Slovenski radioprogram

Canonsburg, Pa. — V četrtek 5. maja od 6. do 7. ure (Eastern Standard Time) zvečer nastopi na radio postaji WNBO pevsko društvo "Ilirija" iz Canonsburga in John Ludvikov orkester. WNBO radio postaja se nahaja v Washingtonu, Pa. Naravnajte vaš radio aparat na 5. maja ob 6. zvečer na 1200 kilociklov. Povel in godci so domalega val člani naše jednote. To bo prvi resnično slovenski radioprogram na omenjeni radio postaji. Nananjalo se bo v slovenskem jeziku. John Zigman.

ALI VDIHAVATE?

Zakaj se izogne to važno vprašanje pri drugih cigaretah?

IZZA časa, ko je Lucky Strike uvedla poseben proces za čiščenje finega tobaka in povedala vsa dejstva glede kaje cigaret — je v industriji zavrelo. Kajti Lucky Strike si je drznila omeniti stvari, ki so jih smatrali za nekaj "nezaslišnega" v trgovini cigaret.

Morda ste opazili, da so se v oglaševanju cigaret skrbno izogibali glavnemu besedu "vdihavati". Zakaj? Kdo ve? Kajti eloherni vdihava! Vede ali nevede. Vsak kadilec vdiha v se del dima, ki ga potegne iz cigarete.

Veditega je nadvse važno, da ste

gotovi, da je dim vaše cigarete popolnoma čist — da ste gotovi, da ne vdihavate gotove nečistoče.

Ali vdihavate? Lucky Strike si je drznila načeti to življenjsko-važno vprašanje — kajti da vam zakleto, ki jo šelite . . . kajti gotove nečistoče, skrite celo v najboljšem tobaknem listu, so odstranjene s Luckies slavnim čistilnim procesom. Luckies so ustvarile ta proces. Edinole Luckies ga imajo!

"It's toasted"
Zlatila Veljaka
proti drbljenju — proti bolni

O. K. AMERICA
NARAVNAITE NA LUCKY STRIKE — 60 minitov minut v najboljši plestini
kajeti na vsoto in sladkosti Lucky Strike navicami svak tvek, četrtik in uboto
sovie po N.A.C. omotilo.

—Fotomont. Pictures.

Milničniki na polju premoga v Ohio na delu za zlomitev stavke

Ivan Vuk:

ZLATKA

"Rada", je odgovorila Olgica tudi s tihim glasom in se nalaščno stisnila k Zlatki. Nato se je iztrgala, kakor da jo je nečesa sram, in zbežala k očetu. Sedla mu je na kolena, ga z drobovno ročico pobožala po licu in rekla:

"Očka . . . Tista gospa tam, vidiš, me je vprašala, ali te imam rada."

Joža Grom je ujel Olgice prste z usti in se nasmehnil. Oči pa so se mu uprle v smer, kjer je bila Zlatka.

"Kaj si pa rekla?"

"Eh, saj veš, očka."

Olgica je skočila z očetovega naročja, pogledala nekoliko drugim otrokom, se zasuka la okrog drugih ognjev, nato pa se ustavila pri Zlatki. Joža je čudno zamišljen gledal za hčerko, a v resnici je ni videl. V glavo so mu silila neresena vprašanja in pojavljale nejasne slike. Vstal je in ne da bi prav vedel, kaj hoče, šel k ognju, kjer je kuhala Zlatka. Zlatka je obšla rdečica. Nasmehnila se je v odgovor na pozdrav. Sama ni vedela, zakaj ji je tako solnčno v prsih. Vse okrog nje se ji je zdelo nekako slovesno in skrivnostno . . .

Tisti izlet ni šel Zlatki iz spomina. Pa tudi Joža ga ni mogel pozabiti.

"Kaj ga res rada vidiš?" se je izpraševala Zlatka, in odgovorila si ni mogla najti. "Res, tako moški je, krepak, postaven . . . Samoza vest in odločnost mu sije z obraza. Vendar. Vdovec je in otroka ima!"

Nato pa se je ozmerjala:

"Kaj me vendar to briga . . ."

Ali trdota teh besed se je izpreminjala v mehko, v nekako nežnost, in pred očmi se ji je pojavila slika Olge ter ji govorila:

"Rada imam očka!"

Tam v arcu je Zlatki prav tako reklo:

"Tudi jaz ga imam rada." Vendar je Zlatka zamahnila z roko in glasno rekla:

"Ne bodi neumna!"

Doma pa je Olgica pri neki priliki vprašala očeta:

"Kje je tista gospa, očka, ki je bila tam na izletu?"

Joža ni vedel, kaj naj odgovori. Da ne ve?

Tega ne more reči. Pobožal je Olgico po laseh in vprašal:

"Kaj bi rada tisti gospe?"

Dekletce se je zvijalo v pasu in reklo v o-

troški zadregi:

"Nič. Videla bi jo rada."

Nato pa se je ozrla v očetove oči in rekla zaupno:

"Očka, pojdva k nji!"

Joža Grom je nevede objel hčerko in jo stisnil k sebi. Z glasom, v katerem sta bila smehljaj in radost, je rekel:

"Punčka ti, neumna ti!"

Ljudskim očem se ne da nič prikriti. Nekaj časa, da nekaj časa, se opazijo prav kmalu in z vso gotovostjo resničnost, katere se še prizade- ti tako rekoč ne zaveda. Zato tudi strojni-

kovo pogosto pregledovanje strojev v bližini delavke Zlatke ni ostalo nezapaženo. In Zlat-

kina veselost, ko ga je videla, tovaršicam ni bila tuja. In kakor je to že običaj, so si dru-

ga drugi zaupale, omenile tudi tako mimo-

grede v razgovoru s tovariši. In v tvornici je

bila favna tajnost, da sta Joža Grom in Zlat-

ka zaljubljena, čeprav si nista še z besedico o-

menila, kaj čutila drug do drugega, da, še sa-

ma si nista bila prav na jasnem, kaj čutila.

"Ali ga bo vzela?" so si med seboj šepet-

ale tovaršice.

"Vdovca?"

"Z otrokom!"

Nekak prezir je zvenel v tistih besedah.

Druge pa so dejale:

"Zakaj ne?"

"Srčkan otrok je."

"On pa tudi ne zasluži slabo."

Bolj zlobne so pa rekly:

"Kaj se vam vsem sline cede?"

In zgodilo se je, da sta z Jožetom tako ma-

lo . . . no, saj veš?"

Prisiljeno se je nasmehala. Zakaj v glasu

tovarišic je bila radovednost pomešana z gor-

jupim zasmehom.

"Kdo vam je to povedal?"

Zamolčale so in zdelo se jim je nerodno,

da bi še dalje izpraševale. In je rekla ena iz-

med njih, kakor da se hoče izviti iz zadrege:

"No, da . . . Saj je čeden fant in bi se ga

druge tudi ne branile."

Zamolčalo so se zahihitale.

Zlatka se je obrnila vstran. Tiščalo jo je

v prsih. Ni bilo tisto napojeno z bolečino, pa

tudi ne z radostjo. Sama ni vedela, kakšen

občutek jo navdaja.

"Kaj hočejo? . . . Ali še govoriti ne smem z

nikomer?"

Nekoč se je tole zgodilo. Bilo je na cesti.

Vsa zatopljena v misli, je naenkrat začutila

Zlatka, da jo je nekaj drobnega, mehkega

prijelo za roko. Na ušesa pa ji je potrkal o-

troški pozdrav:

"Dober dan, gospa!"

Zlatka se je nekoliko zdrznila in pogledala.

Olgica se ji je nasmehnila. Nedaleč od tam pa

je stal Joža Grom in se smehljaj.

Zlatka je bila izbegana. Ni vedela, kam bi

se ozrla. V grlu jo je stiskalo, a tam neke

v prsih je opojno zvenel glas strune življenja.

"Kaj Zlatka", je pristopil Joža bliže. In v

teh besedah je bilo vse.

Zlatka se je sklonila in dvignila k sebi Ol-

gico. Olgica pa je ovila roke okrog njenega

vratu in se smejala.

In zgodilo se je, kakor se dogaja povsod, kjer

v srcih dveh človekov nepričakovano vzkl-

jejo rože in jih solnce življenja budi k raz-

vetju.

"Ali vam naj govorim, Zlatka", je rekel Jo-

ža.

"Ne, ne", je zašepetala in v oči je zagore-

lo. "Ne, ne . . ."

Joža pa jo je objel z močnimi rokami, jo sti-

smil k sebi in njegovo srce in oči so govorile:

"Zlatka . . ."

Njegove ustnice so se dotekle njenih, na-

pol odprtih, da je pomlad zarajala po žilah

obeh.

"Očka . . . tudi mene poljubi, očka!"

Zlatka se je istrgala. Na pragu je stala Olga.

"Odkod pa ti?" je vprašal oče in ni vedel,

kaj je vprašal. Zlatka pa je skočila k Olgici in

jo objela, šepetajoč vsa srečna:

"Olgica, moja Olgica . . ."

Brez besed so peli stroji svojo enakomerno

pesem, gudeli in jermeni so tiho ploskali. Te-

kalne ploške jermenov so se svetile v zamolk-

lem svitu, kakor da mežikajoč opazujejo žu-

varje strojev, a hrepenjem pričakujoč, da

jih objamejo in v nepopisni ljubezenski stra-

sti poljubijo.

"Zlatka, pazi", je rekel Joža, ko je šel mi-

mo nje in pregledoval stroje.

Ona pa se mu je nasmehnila in njene oči so

ga vse srečno poljubljale.

KONEC.

Odlomok iz najdenega

rokopisa

Na mizi pred menoj leži papir. Zmeh-
kan je, strgan in v osrnel. Črke na
njem se slabo vidijo. Drobovno in v pla-
nem, ki je drhtela.

Resnično sem papir in sem čital, čital,
tudi . . .

Na me so zrlje njene oči, siivo-

modre, kakor da mi govorijo o ti-

stih nočeh, ko je moja duša trpe-

pela bolečine križane ljubezni,

razpeta na Kalvariji. Tiste dol-

ge lepe trepalnice, ki so znale

svoje dni mameče zakrivati zr-

calo notranjosti lastnice, so bile

kakor gloriola, obkrožajoča in

neponarejeno svetostjo okno du-

ševnega domovanja nje, ki sem

jo ljubil.

Zlatka . . . Tistega v tvoji duši

takrat nisem razumel, zakaj bil

sem še mlad in v mojih žilah se

je pretakalo življenje. Danes, ko

se je meni umirilo hrepenenje

piti arečo in življenje iz tistih

tvojih ustnic, ki so se mi zdele,

kakor paradiz, božati lice, ki je

bilo kakor sad brekve, razumem

in vem, zakaj si mi to hrepen-

e prepevala.

Kako bi mogla ti, takšna, ka-

kršno te je ustvarilo moje hre-

penenje in te okinalo z vsemi

lepotami, s tistimi občutki in

čustvi, ki jih je hotela imeti mo-

ja duša v tebi, biti moja, ko pa

v tebi ni bilo kopnenja in svo-

jih občutkov in čustev nisi mo-

gla shraniti v meni! Tam, kjer

tega ni, kjer v dveh polih ni is-

kanja, nego odbijanje, je nemo-

goče učlovečiti hrepenenje.

Trpel sem. Moj jezik je govo-

ril besede, ki so me pa le bolj

oddaljevale od tebe. Zakaj trp-

ljenje ne presaja in ne modrije,

nego pije in hoče mlačevanja.

Njene oči tam v okvirju tiste

slike so me gledale in zdelo se

mi je, da so se mi nasmehnille.

Začutil sem nekako prijetno top-

lo v žilah, podobno toploti ti-

stih dni, ko je njena roka ostala

za trenotek v moji.

"Zlatka", sem spregovoril in

čutil sem, da mi je kri v žilah

zašumela kakor nekoč v dni mo-

jih hrepenenja. "Se so tople

tvoje roke, še je v tvojih očeh

tisti ogenj, ki je spoel hrepen-

e in ga pozneje žgal na grma-

di, da si lahko ob njenem svitu

zapela pesem Iskanja!"

In zgodilo se je, ko sem spre-

govoril te besede, da se je njeno

čelo, tisto belo in lepo, zresnilo

in iz oči je izginil blešč. Zga-

nila se je, povečala in stopila iz

okvirja. Nisem videl natančno,

kako so se njene noge premak-

nile in stopile k meni, pač pa sem

začutil, ko se je vsedla k meni.

"Pozdravljen", je rekla in se

dotaknila mojega čela. "Hočem,

da se porazgovoriva. Zakaj oba

ava trpela tiste dni, ko se je ho-

telo tvoje hrepenenje v meni u-

človečiti in sem jaz v kopnenju

čakala tistega trenutka, ki ni ho-

tel nastati."

"Ni hotel nastati, tisti trenot-

ek?" Čuden je bilo v mojem

glasu, a ona je skomizgnila s ple-

či in ponovila:

"Da. Ni hotel nastati."

Moje oči so se vpile v njene.

"Ali mar nisi videla, ali mar

nisi čutila, kako sem stal pred

teboj in hotel biti ves tvoj?"

Pokimala je in njene oči se

niso umaknile od mojih.

"Videla sem in čutila sem . . .

Tvoje hotenje mi je kazalo raj

sreče in sladkosti. Ali tista vr-

ta v ta raj se niso mogla odpre-

ti, ker si ti samo hotel, nisi pa

poskušal, da bi jih odpahnil. Jaz

pa, ženska, nisem v svojih ro-

kah imela tiste moči, da bi jaz

sama odprla tista vrata. Moj je-

zik še ni poznal tiste besede, ki

hotenje spreminja v dejanja . . .

Ljubezen je gorela v mojem sr-

cu, ti pa temu ognju nisi prikla-

dal, niti se ga dotaknil, da bi mu

pokazal pravec plamtenja. Čakal

si, da se te dotakne on. In kdo

je kriv, če ga je tako brez na-

zorstva zagledal mimogredoči, se

ustavil in se sklonil k njemu ne-

hote in nevede, kakor se je skla-

njal Samaritan k ranjeniku? In

kdo bi zameril, da je moja duša

zapela pesem Iskanja? Če je tvo-

je hrepenenje gorelo na grmadi,

kdo je bil, ki ga je vrget na gr-

mado? Ali nisi bil ti sam tisti?

Ali nisi sam prilival k ognju,

hoteč me ogreti, si samo žgal

svoje hrepenenje, toplote v mo-

jo dušo pa nisi pustil?"

Njene oči so se dotaknile mo-

jih ustnic. V duši mi je zavene-

lo, kakor bi čutil poljub. Dvign-

ila se je in ko sem jo pogledal,

me je gledala, kakor prej iz o-

kvirja njene slike na steni.

Vem. Bilo je tiste dni z nama,

kakor z dvema polama, ki drug

drugega odbijata, dasi hrepeni-

ta drug po drugem. In to spo-

znanje mi je tople pobožalo du-

šo, da sem vstal in se sklonil nad

sliko.

"Pozdravljena, Zlatka! Mor-